

Deze nieuws brief is een uitgave van ROP Zuid West

Introductie

Voor u ligt de tweede editie van de nieuwsbrief van ROP Zuid West. Wel in een geheel nieuw jasje! Met deze nieuwsbrief willen we u informeren over de activiteiten die binnen het ROP plaatsvinden.

Allereerst willen u melden dat het team van Zuid West uitgebreid is. Per 1 juli 2011 is Jacqueline Vaessen gestart als coördinator Drechtsteden. Joop van Oven is coördinator voor Leiden en Den Haag en omstreken en Jan van Zon voor Zeeland. We stellen ze even aan u voor:

In dit nummer

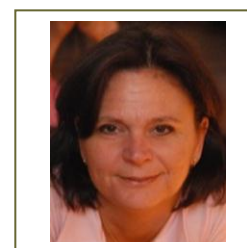
Introductie	1
Restauratie Heilige Henricuskerk in Clinge	2
Restauratie landgoed Vredenoord	2
Restauratie kademuren Middelburg	3
Restauratie woning de Horsten	3
Herbouw Mottekasteel Oostkapelle	4
Restauratie kasteel Keukenhof	4
Onderwijsdag 2011	5
Excursie leerlingen ROP Zuid Holland	5
Restauratie Belfort	6
Restauratiebeurs 2011	6
Werkwijze	6

Joop van Oven
06-22410696

Jan van Zon
06-50280101

Jacqueline Vaessen
06-23095772

Joop van Oven is sinds medio 2009 ROP coördinator voor Zuid Holland. Zijn eerste inzet was om samen met het ROC Leiden in de regio Leiden en omstreken meer belangstelling voor de restauratieopleiding te kweken. Zijn voormalige functie als directeur van Bouwopleiding Rijnland in Leiden kwam hem daarbij goed van pas. Tot dusver zijn hier goede resultaten geboekt. Het aantal leerlingen is inmiddels van 3 naar 24 gestegen. Samen met collega Jacqueline Vaessen wordt nu extra inspanning gepleegd om ook in de regio's Drechtsteden/ Rotterdam en Gouda het aantal restauratieleerlingen te verhogen en mooie werkplekken voor hen te regelen.

Na bijna 15 jaar gewerkt te hebben als leerling-coördinator bij een opleidingsbedrijf in Enschede is Jan van Zon na zijn vroegpensioen gestart als ROP coördinator in Zeeland. Dit werk was voor hem een uitdaging omdat er leerlingen gezocht moesten worden voor de opleiding, projecten waar ze opgeleid konden worden en een ROC voor het volgen van de theorielessen. Nu was dit werk hem natuurlijk niet vreemd, maar hij moest wel een netwerk opbouwen. Hij is vol lof over de medewerking die hij daarbij heeft gekregen van ROC, Bouwopleiding Zeeland, Fundeon, architecten en opdrachtgevers. Er zijn de afgelopen jaren ongeveer 50 projecten uitgevoerd als ROP. Op dit moment lopen er 8 projecten en staan er 9 op de nominatie om als ROP project uitgevoerd te worden.

Jacqueline Vaessen is sinds 2006 coördinator voor het ROP Midden West, de Provincies Utrecht en Noord-Holland. Zij heeft dus inmiddels een ruime ervaring in het reilen en zeilen van ROP projecten. Die kennis en ervaring gaat ze nu inzetten om in de regio Drechtsteden het ROP op de kaart te zetten. Inmiddels is ze begonnen met een ronde kennismakingsgesprekken en dat bracht haar ook terug naar Dordrecht, de stad waar ze na het afronden van haar studie ging wonen, maar inmiddels al 19 jaar verruild heeft voor Utrecht. Het was een mooie "walk down memory lane". Haar nieuwe werkzaamheden zullen tot haar genoegen haar vaker terug laten keren naar haar oude stek.

Restauratie Heilige Henricuskerk in Clinge

Om de in 1876 gebouwde Heilige Henricuskerk voor verder verval te behoeden zijn in 2009 plannen gemaakt om tot restauratie over te gaan. De laatste restauratie betrof de toren die in 1983 nog gerestaureerd is. Bouwbedrijf Van Driessche en De Koster heeft samen met het kerkbestuur een restauratie/onderhoudsplan opgesteld dat de basis vormde voor de toekenning van subsidie. De restauratiewerken betreffen het metsel- en voegwerk van de gevels, diverse lood- en zinkwerken en niet te vergeten de glas-in-loodramen. Zoals bij veel kerken het geval is heeft het dak veel te lijden gehad

van weersinvloeden en zal veel werk verzet moeten worden aan herstel van dakconstructies, zoals muurplaten, dakerkers, -lijsten, -beschot en trekplaten.

Ook de natuurstenen dakleien hadden hun beste tijd gehad en moesten dringend vervangen worden. Tevens werd van de gelegenheid gebruik gemaakt om het kruis van de torenspits af te halen een onderhoudsbeurt te geven en weer terug te plaatsen.

Zowel het kerkbestuur als Bouwbedrijf Van Driessche en De Koster vonden het een prima idee om dit project als ROP uit te laten voeren.

Restauratie Landgoed Vredenoord te Rijswijk

Het landgoed Vredenoord is gelegen langs de Vliet in een gedeelte van Rijswijk dat tegenwoordig tot Den Haag behoort. De geschiedenis van het landgoed gaat terug tot de 17e eeuw. Nu stamt alleen nog een eenvoudige dienstwoning uit die tijd. Aan het begin van de 19e eeuw onderging het landgoed een complete gedaantewisseling. Een boerderij aan de Vlietzijde werd gesloopt en vervangen door een herenhuis dat rond 1910 is afgebrand. In 1913 is naar ontwerp van de Rotterdamse architect van Wijngaarden een nieuw landhuis gebouwd in de voor die tijd kenmerkende landhuisarchitectuur.

Dit wordt nu door Huurman Delft geheel gerestaureerd samen met het koetshuis uit 1826, een tuinmanswoning uit 1870 en de 17e-eeuwse dienstwoning. Het gehele complex is inclusief de historische tuinaanleg, de entreepoort en een erfscheidingsmuur tot rijksmonument benoemd. Bij de door Huurman in juli 2010 gestarte restauratie zijn in wisselende bezetting 4 restauratieleerlingen ingezet, 3 timmerlieden en 1 metselaar. Het project zal eind 2011 worden opgeleverd.

Restauratie kademuren Middelburg

Middelburg, dat voor het midden van de 9e eeuw ontstaan is, was een welvarende handelsstad geworden door de ligging van de ten oosten gelegen zeearm Het Sloe. Zowel de VOC als de WIC hadden er hun vestigingen (kamers). Veel Engelse en Franse schepen deden dan ook de Middelburgse havens aan. Tegenwoordig komt alleen de pleziervaart nog tot in Middelburg. Bij de restauratie van de kademuren had de gemeente Middelburg in de besteksvoorwaarden op laten nemen dat de werkzaamheden uitgevoerd moesten worden als ROP leerlingbouwplaats.

Bouwgroep Peters die het werk gegund kreeg kon zich daar goed in vinden. Het bedrijf heeft al een lange staat van dienst in het opleiden van leerlingen en heeft op dit project 3 leerlingen geplaatst. Bijzonder is ook dat bij deze werkzaamheden de Flora- en Faunawet om de hoek komt kijken, het is namelijk zo dat in het metselwerk plantjes zitten die beschermd zijn en in speciale mortel teruggeplaatst moeten worden.

Restauratie woning op landgoed de Horsten te Wassenaar

In opdracht van het Koninklijk Huis wordt door Kozel Bouw uit Den Haag een woning gerestaureerd op de historische buitenplaats Raaphorst. De buitenplaats maakt onderdeel uit van het landgoed de Horsten dat in 1838 in eigendom kwam van prins Frederik, zoon van Koning Willem I. De dienstwoning werd rond 1840 gebouwd in Eclectische stijl. Het rijksmonument was in de loop van de jaren in verval geraakt en toe aan complete restauratie. Het werk wordt door Kozel uitgevoerd als een uniek opleidingsproject. Alle bouwkundige werkzaamheden worden door restauratieleermeester en uitvoerder Piet van de Leur uitgevoerd met 3 leerlingen.

Twee restauratie timmerleerlingen doen ervaring op bij het herstellen van de fraaie kapconstructie, de goten, kozijnen, deuren en ramen, trap en betimmeringen. Een restauratie metsel leerling is betrokken bij het herstel van de gevels, natuurstenen elementen en een bijzondere marmeren vloer. De woning wordt in het najaar 2011 opgeleverd en zal dan worden betrokken door prinses Margarita en haar gezin.

Herbouw Mottekasteel Oostkapelle

Begin 2011 is Bouwbedrijf Van de Linde gestart met de reconstructie van een Mottekasteel op het terrein van Terra Maris bij Oostkapelle. Doordat deze van hout gemaakte constructie een aantal belangrijke opleidingsonderdelen bevat is het aangemerkt als ROP leerling bouwplaats. De motte, een kunstmatig opgeworpen heuvel, was al langer zichtbaar op het terrein van Terra Maris voordat met de bouw van het Mottekasteel begonnen werd. Bijzonder te vermelden is dat er nog één staat in Duitsland en één in Frankrijk en nu dus ook één in Nederland.

Restauratie Kasteel Keukenhof

Een voormalig commandeur van de V.O.C., Adriaen Maertenszoon Block, liet in 1640 zijn huis bouwen in het "Keukenduin". Dit huis vormt de basis van het Kasteel Keukenhof zoals we het nu kennen. In de periode tot aan het begin van de 19e eeuw breiden de verschillende eigenaren het park verder uit tot de huidige 220 hectare. Ook werden een aantal bijgebouwen toegevoegd die inmiddels net als het kasteel de status hebben van rijksmonument. In 2003 is het landgoed door de laatste bewoner nagelaten aan de Stichting Kasteel Keukenhof. In opdracht van deze stichting is het Leidse Bouwbedrijf DuPrie in 2007 gestart met de gefaseerde restauratie van het kasteel.

In eerste instantie is de dakbedekking van de (toren)daken vervangen en werden herstelwerkzaamheden aan de kapconstructie uitgevoerd. De goten en de dakkapellen werden volledig vervangen en de gevels in goede staat teruggebracht. Ook de op het landgoed gelegen boerderij Middelburg is geheel gerestaureerd. DuPrie heeft deze mooie projecten tevens benut als restauratie opleidingsproject. Drie leerling restauratietimmerlieden hebben er in wisselende samenstelling aan meegewerkt.

Onderwijsdag 2011

Op vrijdag 27 mei, één dag voor de jaarlijkse Open Dag voor de Bouw, werden leerlingen van de basisscholen uit de provincie Zeeland op diverse projecten ontvangen. Naast een rondleiding kregen zij voorlichting over de opleidingen in de bouw. In Sluis kwamen de leerlingen een bezoek brengen aan molen "De Brak". Deze molen die gerestaureerd wordt als ROP was hiervoor ingericht. De groep werd welkom geheten door de directeur van Leenhouts Aannemersbedrijf, Stijn Guillet. Na het welkomstwoord werd onder begeleiding van een restauratieleerling metselen de molen bezocht.

De restauratieleerling vertelde wat hij allemaal gedaan heeft om het metselwerk weer in goede conditie te krijgen. Er werden veel foto's gemaakt door de leerlingen en vragen gesteld. Dit had mede te maken met het feit dat de leerlingen een presentatie van het bezoek moesten maken. De leerlingen gingen na afloop naar school terug met een tas vol informatie en een zakje gemalen meel van de molen.

Excursie leerlingen ROP Zuid Holland

Om de kennis en motivatie van de leerlingen te versterken worden jaarlijks een tweetal excursiedagen in het lesprogramma opgenomen. Zo is op 14 april jl. een boeiende reis ondernomen naar 's-Hertogenbosch. Deze begon met een rondleiding door de oude Willem II (sigaren)fabriek, een goed voorbeeld van hergebruik van industrieel erfgoed. Aannemer v.d. Bouwhuisen tovert het Rijksmonument om tot centrum voor beeldende kunst. Aansluitend werd een bezoek gebracht aan de Sint-Jans Kathedraal die na een 10 jaar durende restauratie door Aannemersbedrijf Nico de Bont weer in volle glorie valt te bewonderen.

In het naastgelegen museum "De Bouwloods" werd een expositie bezocht die een goed beeld geeft van de restauratie van de vele beeldhouwwerken die zich o.a. op de dubbele luchtbogen van de gotische kathedraal bevinden.

Tot slot werd deze leerzame dag afgesloten met een bezoek aan de restauratiebeurs, waar de leerlingen zich op de hoogte konden stellen van de technische ontwikkelingen binnen de sector.

Restauratie Belfort

Het enige belfort van Nederland staat in de plaats Sluis vlakbij de Belgische grens. Dit belfort dat als wachttoren met klok gebouwd is aan het stadhuis van Sluis wordt op dit moment gerestaureerd door Aannemersbedrijf Huurman. De gemeente Sluis had al in de besteksvoorwaarden op laten nemen dat de restauratie uitgevoerd moest worden als ROP leerlingbouwplaats. Op dit moment werken er drie leerlingen, zowel timmeren als metselen. De werkzaamheden bestaan uit het herstel van de gevels en de kapconstructie. Het project heeft over belangstelling niet te klagen omdat Sluis een toeristische plaats is en 7 dagen per week de winkels open zijn.

Restauratiebeurs 2011

Het ROP was vertegenwoordigd op de restauratiebeurs in 's Hertogenbosch. Samen met de Monumentenwacht Nederland hadden we een stand op het kennisplein. Leerling Joep was drie dagen in de stand aan het werk. Hij kreeg veel aanloop en kon uit eerste hand vertellen wat zijn opleiding en beroep inhoudt.

Ook het onbekende gereedschap waarvan men moest raden wat het was en waar een Ipad mee te winnen was trok veel bekijks.

We kijken terug op een succesvolle beurs.

Werkwijze

Wij krijgen met de regelmaat vragen over de werkwijze van het ROP. Vandaar in het kort een praktische toelichting over onze werkwijze. Het ROP wil de continuïteit van het aantal restauratievaklieden borgen door behoud en overdracht van vakkennis. Dat doen we door het organiseren van praktijkopleidingsplaatsen op restauratieprojecten. Binnen de vier jaar durende opleiding van leerling bouwvakkers, richt het ROP zich primair op leerling-timmerlieden en metselaars die in hun tweede en derde leerjaar zitten.

We bieden in het tweede leerjaar een oriëntatie traject aan van circa drie maanden. Daarna kan een leerling bepalen of hij verder wil in de restauratie. Is dat het geval dan kan hij gedurende 12 maanden een praktijk en theoretische opleiding volgen in de restauratie. Wat betekent een ROP-restauratieopleidingsproject voor een eigenaar? Eigenlijk alleen maar voordelen. Er is door de extra begeleiding vanuit het ROP een grotere waarborg voor de uiteindelijke kwaliteit van het project. De eigenaar is ervan verzekerd dat erkende leermeesters en erkende leerbedrijven in de restauratie het werk uitvoeren en begeleiden.

ROP Zuid West wordt mogelijk gemaakt door bijdragen van het ministerie van OCW, het O&O-Fonds voor de Bouwnijverheid en de provincies Zuid-Holland en Zeeland.